

מסכת ראש השנה פרק א משנה א

אָרְבָּעָה רֵאשֵׁי שָׁנִים הֵן:

בְּאֶחָד בְּנִיסָן,

רֵאשֵׁי הַשָּׁנָה לְמַלְכִים וְלְרִגְלִים;

בְּאֶחָד בְּאֵלוּל,

רֵאשֵׁי הַשָּׁנָה לְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה;

רְבִי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים:

בְּאֶחָד בְּתִשְׂרִי;

ב

בְּאֶחָד בְּתִשְׂרִי,

רֵאשֵׁי הַשָּׁנָה לְשָׁנִים וְלַשְּׁמַטִּין וְלַיּוֹבְלוֹת,

לְנִטְיַעָה וְלִירְקוֹת;

בְּאֶחָד בְּשֶׁבֶט,

רֵאשֵׁי הַשָּׁנָה לְאֵילָן,

כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמִי;

וּבֵּית הֶלֶל אוֹמְרִין:

בְּחֻמְשָׁה עָשָׂר בּו.

ג

בְּאֶרְבָּעָה פְּרָקִים הָעוֹלָם נִדוֹן:

בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה;

וּבַעֲצֵרֶת עַל פְּרוֹת הָאֵילָן;

וּבְרֵאשֵׁי הַשָּׁנָה,

כָּל בְּאֵי הָעוֹלָם עוֹבְרִים לְפָנָיו בְּכַנּוּמָרוֹן,

שְׁנָאָמַר: (תְּהִלִּים לֵג, טו)

"הֵיטָר יַחַד לְבָם,

הַמְּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם";

וּבַחֹג נִדוּנִים עַל הַמַּיִם.

ד

עַל שֵׁשֶׁה חֻדְשִׁים שְׁלוּחִים יוֹצְאִים:

עַל נִיסָן, מְפַנֵּי הַפֶּסַח;

עַל אָב, מְפַנֵּי הַמַּעֲנִית;

עַל אֵלוּל, מְפַנֵּי רֵאשֵׁי הַשָּׁנָה;

עַל תִּשְׂרִי, מְפַנֵּי תַּשְׁתַּת הַמַּוְעָדוֹת;

עַל כֶּסֶל, מְפַנֵּי הַחֲנֻכָּה;

עַל אָדָר, מְפַנֵּי הַפּוּרִים.

וּכְשֶׁהִמְקַדֵּשׁ קִנְיָם,

יוֹצְאִים אֹף עַל אֵיר, מְפַנֵּי פֶסַח קִטָּן.

ה

עַל שְׁנֵי חֻדְשִׁים מְחַלְלִים אֶת הַשֶּׁבֶת:

עַל נִיסָן וְעַל תִּשְׂרִי,

שֶׁבָּהֶם שְׁלוּחִים יוֹצְאִין לְסוּרְיָה,

וּבָהֶן הֵי מְתַקְּנִין אֶת הַמַּוְעָדוֹת;

וּכְשֶׁבִּית הַמְּקַדֵּשׁ קָנְיָם,

מְחַלְלִים אֹף עַל פְּלֶם,

מְפַנֵּי תַּשְׁתַּת הַקְּרָבָן.

ו

בֵּין שְׁנֵי נְרָאָה בְּעֵלִיל וּבֵין שְׁלֵא נְרָאָה בְּעֵלִיל,

מְחַלְלִים עָלָיו אֶת הַשֶּׁבֶת.

רְבִי יוֹסִי אוֹמֵר:

אִם נְרָאָה בְּעֵלִיל,

אִין מְחַלְלִין עָלָיו אֶת הַשֶּׁבֶת.

ז

מַעֲשֵׂה שֶׁעֲבָרוּ יוֹתֵר מֵאַרְבָּעִים זוּג,

וְעַכְשָׁן רְבִי עֲקִיבָה בְּלוּד.

שְׁלַח לוֹ רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל:

אִם מַעֲכָב אִתָּה אֶת הַרְבִּים,

נִמְצָאתָ מְכַשְׁלָן לְעַתִּיד לְבוֹא.

ח

אָב וּבְנוֹ שָׂרְאוּ אֶת הַחֻדֶּשׁ, וְלָכוּ;

לֹא שְׁמַצְטָרְפִים זֶה עִם זֶה,

אֶלֹא שְׁמָא יְפַסֵּל אֶחָד מֵהֶם,

יְצַטְרַף הַשָּׁנִי עִם אַחֵר.

רְבִי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר:

אָב וּבְנוֹ, וְכָל הַקְּרוֹבִים,

כְּשָׂרִים לְעֵדוֹת הַחֻדֶּשׁ.

ט

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה:

מַעֲשֵׂה כְּטוּבָה הָרוּפֵא,

שָׂרְאָה אֶת הַחֻדֶּשׁ בִּירוּשָׁלַיִם,

הוּא וּבְנוֹ וְעַבְדּוֹ הַמְּשַׁחֵר,

וְקָבְלוּ הַפְּהָגִים אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ,

וּפָסְלוּ אֶת עַבְדּוֹ.

י

אֵלוּ הֵן הַפְּסוּלוֹי: הַמְּשַׁחֵק בְּקִבְיָא,

וְהַמְּלַחֵה רְבִיבִית, וְהַמְּפָרִיחֵי יוֹנִים, וְהַסוֹחֵרִי

שְׂבִיעִית, וְעַבְדִּים.

זֶה הַפְּקָל:

כָּל הַעֲדוֹת שָׂאוֹן הָאִשָּׁה כְּשֶׁרָה לָהּ, אֹף הוּא אֵינּוּ

כְּשָׂרִים לָהּ.

יא

מִי שָׂרְאָה אֶת הַחֻדֶּשׁ וְאֵינּוּ יָכוֹל לְהַלְךָ,

מוֹלִיכִים אוֹתוֹ עַל הַחֲמוֹר,

אֶפְלוּ בַמַּטָּה;

אִם צוּדָה לָהֶם, לוֹקְחִין בְּיָדָם מְקוֹלוֹת;

וְאִם הֵימָּה זֶרֶף רְחוּקָה,

לוֹקְחִין בְּיָדָן מְזוֹנוֹת.

שְׁעַל מְהַלֵּךְ לַיְלָה יוֹם,

מְחַלְלִים אֶת הַשֶּׁבֶת וְיוֹצְאִין לְעֵדוֹת הַחֻדֶּשׁ,

שְׁנָאָמַר: (וַיִּקְרָא כג, ד)

"אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְיָ, מְקַרְאֵי קוֹדֶשׁ,

אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדֵם".

פֶּרֶק ב

א

אִם אֵינּוּ מְפִירִין אוֹתוֹ,

מִשְׁלַחִין עִמּוֹ אַחֵר לְהַעֲדוֹ.

בְּרֵאשׁוֹנָה,

הֵינּוּ מְקַבְּלִים עֲדוֹת הַחֻדֶּשׁ מִכָּל הָאָדָם;

מִשְׁקַלְקְלוּ הַמִּינִים,

הַתְּקִינּוּ שְׁלֵא יְהוּ מְקַבְּלִים אֶלֹא מִן הַמְּפִירִים.

בְּרֵאשׁוֹנָה הֵי מְשִׂיאִים מְשׁוּאוֹת;

מִשְׁקַלְקְלוּ הַכּוֹתֵיִם,

הַתְּקִינּוּ שְׁיֵהוּ שְׁלוּחִים יוֹצְאִין.

ב

כִּיצַד מְשִׂיאִים מְשׁוּאוֹת?

מְבִיאִין פְּלִיטוֹת שְׁלֵאֲרָז אַרְבָּים,

וְקִנִּים וְעֲצֵי שִׁמּוֹן וְנִעְרַת שְׁלִפְשֶׁתָן,

וְכוֹרֶף בְּמִשְׁיָחָה, וְעוֹלָה לְרֵאשֵׁי הַקֶּהַר,

וּמִצִּית בְּהֵן אֶת הָאוֹר,

וּמוֹלִיף וּמְבִיא וּמַעֲלָה וּמוֹרִיד,

עַד שֶׁהוּא רוֹאֵה אֶת חֲבֵרוֹ

שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כֵן בְּרֵאשֵׁי הַקֶּהַר הַשָּׁנִי,

וְכֵן בְּרֵאשֵׁי הַקֶּהַר הַשְּׁלִישִׁי.

ג

מִנְיָן הֵי מְשִׂיאִים?

מִהֵר הַמַּשְׁחָה לְסַרְטָבֵא,

וּמְסַרְטָבֵא לְגְרוּפִינָא, <לְגַרְיֹפּוּנִיא>

וּמְגְרוּפִינָא לְסוּרְוֹ,

וּמְסוּרְוֹ לְבֵית בִּלְתִּין;

וּמִבֵּית בִּלְתִּין לֹא זוּג,

אֶלֹא מוֹלִיף וּמְבִיא וּמַעֲלָה וּמוֹרִיד,

עַד שֶׁהוּא רוֹאֵה כָּל הַגּוֹלָה לְפָנָיו

בְּמִדְוֶרֶת הָאֵשׁ.

ד

חֲצֵר גְּדוּלָה הֵימָּה בִּירוּשָׁלַיִם,

וּבֵּית יַעֲזֶק הֵימָּה גְּתֵרֵאֵת,

וְלִשְׁם כָּל הַעֲדִים מִתְּפַנְסִין,

וּבֵּית דִּין בּוֹדְקִין אוֹתָן שָׁם.

וְסֵעוֹדוֹת גְּדוּלוֹת עוֹשִׂין לָהֶם,

בְּשִׁבִיל שְׁיֵהוּ רְגִילִים לְבֹא.

ה

בְּרֵאשׁוֹנָה לֹא הֵינּוּ יוֹנִים מְשִׁים כָּל הַיּוֹם.

הַתְּקִינּוּ רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל הַנָּקוּן,

שְׁיֵהוּ מְהֻלְכִים אֶלְפִים לְכָל רוּחַ.

וְלֹא זוּ בְּלִבְד,

אֶלֹא אֹף חֲכָמָה הַבָּאָה לִילָד,

הַבָּא לְהַצִּיל מִיַּד הַגִּיִס וּמִיַּד הַנֶּקֶר,

מִיַּד הַדְּלָקָה מִיַּד הַמַּפְלוֹת,

הַרִי אֵלוּ כְּאֲנָשֵׁי הָעִיר,

וְיֵשׁ לָהֶם אֶלְפִים אֶמָּה לְכָל רוּחַ.

ו

כִּיצַד בּוֹדְקִין אֶת הַעֲדִים?

זוּג שְׂבָא רֵאשׁוֹן,

בּוֹדְקִין אוֹתוֹ רֵאשׁוֹן.

מְכַנְיָסִים אֶת הַגְּדוּל שְׂבָבָם,

וְאוֹמְרִים לוֹ:

אָמַר, כִּיצַד רֵאִיתָ אֶת הַלְּבָנָה,

לְפָנֶי הַחֲמָה אוּ לְאַחֵר הַחֲמָה?

לְצַפּוּנָה אוּ לְדְרוּמָה?

כְּמָה הֵיָה גְבוּהָ, וְלֹאִין הֵיָה נוֹטָה?

וְכְּמָה הֵיָה רְחֹבָה?

וְאִם אָמַר "לְפָנֶי הַחֲמָה",

לֹא אָמַר כְּלוּם.

ז

הֵינּוּ מְכַנְיָסִין אֶת הַשָּׁנִי וּבּוֹדְקִין אוֹתוֹ.

נִמְצָאוּ דְבָרֵיהֶם מְכַנְיָסִים,

עֲדוּתָן מְקַנְיָמָת.

וּשְׂאָר כָּל הַזּוּגוֹת,

שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹן רֵאשֵׁי דְבָרִים;

לֹא שְׁהוּ צְרִיכִים לָהֶן,

אֶלֹא שְׁלֵא יִצְאוּ בְּפַחֵי נַפְשׁ,

בְּשִׁבִיל שְׁיֵהוּ רְגִילִים לְבֹא.

ח

רֵאשֵׁי בֵּית דִּין אוֹמְרִים:

מְקַדֵּשׁ!

וְכָל הַעֵם עוֹנִים אַחֲרָיו:

מְקַדֵּשׁ, מְקַדֵּשׁ!

בֵּין שְׁנֵי נְרָאָה בְּזַמְנָו וּבֵין שְׁלֵא נְרָאָה בְּזַמְנָו,

מְקַדֵּשִׁים אוֹתוֹ.

רְבִי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוֹק אוֹמֵר:

אִם לֹא נְרָאָה בְּזַמְנָו,

אִין מְקַדֵּשִׁים אוֹתוֹ,

שְׂכָרָה קוֹדֶשׁוֹהוּ שְׁמַיִם.

ט

דְּמוּת צוּרוֹת לְכַנּוֹת

הֵינּוּ לוֹ לְרַבֵּן גְּמִלְיָאֵל בְּעֵלְיָתוֹ,

בְּטַבְּלָא וּבִכְתָּל,

שְׂבָהוּ מְרָאָה אֶת הַהִדְיוּטוֹת וְאוֹמֵר:

הַכְּזֶה רֵאִיתָ אוּ כְּזֶה?

מַעֲשֵׂה שְׂבָאוֹ שְׁנַיִם וְאַמְרוּ:

רֵאִינוּהוּ שְׁחִירִית בְּמַזְרָח, וְעִרְבִית בְּמַעֲרָב.

אָמַר רְבִי יוֹחָנָן בֶּן גּוּרִי:

עֲדִי שְׂקָר הֵם!

וּכְשֶׁבָאוּ לִיבְנֵה קַבְּלוּ רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל.

י

וְעוֹד כָּאוֹ שְׁנַיִם וְאַמְרוּ:

רֵאִינוּהוּ בְּזַמְנָו,

וּבְלִילָה כְּעַבּוּרָו, לֹא נְרָאָה.

וְקַבְּלוּ רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל:

אָמַר רְבִי דוּסָא בֶּן אַרְכִּינְסָא:

עֲדִי שְׂקָר הֵם!

הֵיטָף מַעֲדִין עַל הָאִשָּׁה שְׁיִלְדָה,

וְלִמְחַר כְּרִסָּה בֵּין שְׁנֵיהֶן?

אָמַר לוֹ רְבִי יְהוֹשֻׁעַ:

רואה אני את דבריה.

יא

שלה לו רבן גמליאל:

גוזר אני עליה.

שתיבא אצלי במקלה ובמעוטה.

ביום שחל יום הכפורים להיות בקושבונו.

הלה ומצאו רבי עקיבה מצר.

אמר לו:

יש לי ללמוד.

שכל מה שעשה רבן גמליאל, עשוי.

שנאמר: (ויקרא כג, ד)

"אלה מועדי יי מקראי קדש.

אשר תקראו אתם";

בין בזמנו. בין שלא בזמנו.

אין לי מועדות אלא אלו.

יב

כא לו אצל רבי דוסא בן ארכינס.

אמר לו:

אם פאין אנו לדין

אחר בית דינו של רבן גמליאל.

צריכין אנו לדין

אחר כל בית דין ודין

שעמד מימות משה ועד עכשיו;

שנאמר: (שמות כד, ט)

"ויעל משה ואהרן, נדב ואביהוא.

ושבעים מזקני ישראל";

ולמה לא נתפרשו שמותן של זקנים?

אלא ללמדך, שכל שלשה ושלשה

שעמדו בית דין על ישראל.

הרי הן כבית דינו של משה.

נטל מקלו ומעויתו בידו.

והלה לרבנה אצל רבן גמליאל.

ביום שחל יום הכפורים להיות בקושבונו.

עמד רבן גמליאל ונשקו בראשו.

ואמר לו: בוא בשלום, רבי ותלמידי!

רבי בחכמה.

ותלמידי שקבלת עליה את דברי.

פרק ג

א

ראוהו בית דין וכל ישראל;

נהקרו העדים;

לא הספיקו לומר "מקדש" עד שחשכה.

הרי זה מעבר.

ראוהו בית דין בלבד.

ועמדו שנים ונעידו לפניהם, ויאמרו:

מקדש, מקדש!

ראוהו שלשה והן בית דין.

ועמדו שנים וישבו מתבריהם אצל

התמיד.

ונעידו בפניהם, ויאמרו: מקדש, מקדש!

שאין התמיד נאמן על ידי עצמו.

ב

כל השופרות פשרין חוץ משלפחה.

מפני שהיא גרון.

אמר רבי יוסה:

והלא כל השופרות נקראו גרון.

שנאמר: "והיה במשף בגרון היובל.

כשמעכם את קול השופר".

שופר שלראש השנה שליעל פשוט.

ופיו מצפה זקה.

ושתי תצוצרות בצדדים.

שופר מאריה ותצוצרות מקצרות.

שמצות היום בשופר.

ג

ובמעניות בשלזכרים כפופים.

ופיו מצפה כסוף.

ושתי תצוצרות באמצע.

שופר מקצר ותצוצרות מאריכות.

שמצות היום בתצוצרות.

ד

שנה היובל וראש השנה לתקיעה

ולזכרות.

רבי יהודה אומר: בראש השנה תוקעים

בשלזכרים, וביובל בשלזעלים.

ה

שופר שנסדק ודבקו, פסול.

דבק שברי השופרות, פסול.

נקב וסתמו, אם מעפב את התקיעה פסול.

ואם לאו, פשר.

ו

התוקע לתוף הבור.

או לתוף החדות, או לתוף הפיתס.

אם קול שופר שמע, יצא.

ואם קול הברה שמע, לא יצא.

וכן מי שהיה עובר אחר בית הכנסת.

או שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת.

ושמע קול שופר או קול מגלה.

אם כן לבו, יצא, ואם לאו, לא יצא.

אף על פי שזה שמע וזה שמע.

זה כנו לבו, וזה לא כנו.

ז

(שמות יז, יא) "והיה כאשר ירים משה

ידו.

וגבר ישראל, וכאשר יניח ידו, וגבר

עמלק".

וכי ידיו של משה עושות מלחמה.

או ידיו שוברות מלחמה?

אלא כל זמן שהיו ישראל מסתכלים כלפי

למעלה.

ומכונים את לבם לאביהם שבשמים.

היו מתגברים, ואם לאו, היו נופלים.

ח

וכיוצא בו:

"ויאמר יי אל משה:

עשה לך שרף ושים אתו על נס.

והיה כל הנשוד, וראה אתו וחי".

וכי נחש ממית ומחיה?

אלא כל זמן שהיו ישראל מסתכלים

כלפי למעלה.

ומשעבדים את לבם לאביהם שבשמים.

היו מתרפים.

ואם לאו, היו נמוקים.

ט

חנש שוטה וקטן

אינו מוציא את הרבים ידי חובתו.

זה הכלל:

כל שאינו חבי בדבר.

אינו מוציא את הרבים ידי חובתו.

פרק ד

א

יום טוב שלראש השנה

שחל להיות בשבת.

במקדש תוקעים.

אבל לא במדינה.

משתרב בית המקדש.

התקין רבן יוחנן בן זפי.

שהיה תוקעים בכל מקום שיש בו בית דין.

אמר רבי אלעזר:

לא התקין רבן יוחנן בן זפי שהיה תוקעים

אלא בבינה בלבד.

אמרו לו:

אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית

דין.

ב

ועוד זו היתה ירושלים יתרה על יבנה.

שכל עיר שהיא רואה ושומעת.

וקרובה ויכולה לבא.

תוקעים בה.

ובבינה לא היו תוקעים.

אלא בבית דין בלבד.

ג

בראשונה, היה הלולב נטל

במקדש שבעה.

ובמדינה יום אחד.

משתרב בית המקדש.

התקין רבן יוחנן בן זפי.

שהיה הלולב נטל במדינה שבעה <במקדש>

זכר למקדש;

ושהיה יום הגף פלו אסור.

ד

בראשונה.

היו מקבלין עדות החדש כל היום.

פעם אחת נשתהו העדים מלבא.

ונתמקלו הלוים בשיר.

התקינו שלא יהו מקבלין אלא עד המנחה.

כאו מן המנחה ולמעלה.

נוהגים אותו היום קדש ולמחר קדש.

משתרב בית המקדש.

התקין רבן יוחנן בן זפי.

שהיה מקבלין עדות החדש כל היום.

ה

אמר רבי יהושע בן קרחה:

ועוד זה התקין רבן יוחנן בן זפי.

שאפלו ראש בית דין בכל מקום.

שלא יהו העדים הולכים.

אלא למקום הועד.

ו

סדר ברכות:

אומר אבות וגבורות וקדשת השם.

וכלל מלכיות עם, ואינו תוקע;

קדשת היום, ותוקע; זכרונות, ותוקע;

שופרות, ותוקע;

ואומר עבודה והודנה וברכת כהנים.

דברי רבי יוחנן בן גורי.

ז

אמר לו רבי עקיבה:

אם אינו תוקע למלכיות.

למה הוא מזכיר?

אלא אומר אבות וגבורות וקדשת השם.

וכלל מלכיות עם קדשת היום, ותוקע;

זכרונות, ותוקע; שופרות, ותוקע;

ואומר עבודה והודנה וברכת כהנים.

ח

אין פוחתים מעשר מלכיות.

ומעשרה זכרונות, מעשרה שופרות.

רבי יוחנן בן גורי אומר:

אם אמרו שלוש שלוש, יצא.

אין מזכירים זכרון מלכיות ושופר שלפריענות.

מתחיל בתורה ומשלים בבבא.

רבי יוסה אומר: אם השלים בתורה, יצא.

העובר לפני התבה ביום טוב שקראש השנה,
השני מתקיע; ובשעת ההלל,
הראשון מקרא את ההלל.

שופר שקראש השנה,
אין מעבירים עליו את התחום,
ואין מפקחין עליו את הגל,
ולא עולין באילן,
ולא רוכבים על גבי בהמה,
ולא שטים על פני המים; ואין חותכים אותו,
בין בדבר שהוא משום שבות,
בין בדבר שהוא משום לא תעשה.
אבל אם רצה לתן בתוכו מים או יין, יתן.
אין מעבירין את המינוקות מלתקע,
אבל מתעסקין בהן עד שיילמדו;
והמתעסק לא יצא;
והשומע מן המתעסק לא יצא.

יא

סדר תקיעות,
שלוש שלשלוש שלוש.
שעור תקיעה כדי שלוש תרועות.
שעור תרועה כדי שלוש יבבות.
תקע בקראשונה ומשך בשנייה בשמים,
אין בידו אלא אחת.
מי שברך ואחר כך נתמנה לו שופר,
תוקע ומריע ותוקע,
תוקע ומריע ותוקע שלוש פעמים.
כאשר ישלית הצבור חזב,
כך כל יחיד ויחיד חזב.
רבו גמליאל אומר:
ישלית הצבור מוציא את הרבים ידי
חובתן.

בבלי מסכת נדה דף לח עמוד א
שיפורה גרים.

רש"י שם

שיפורה - שופר שתוקעין בו ב"ד
בקדוש החדש.

בבלי מסכת סנהדרין דף מא עמוד
ב

בחד שיפורה אמר דטעי, בתרי
שיפורה - לא אמר דטעי.

רש"י שם

שיפורה - שופר היו תוקעין
בקידוש החדש, ביום שהוא
מתחיל, הן מלא הן חסר, וזה לא
שמע את השופר.

תוספתא ראש השנה ב, ט
וכשקדשו את השנה באושא

בבלי ראש השנה ח, ב

תנו רבנן: כי חק לישראל הוא
משפט לאלהי יעקב, מלמד שאין
בית דין של מעלה נכנסין לדין
אלא אם כן קידשו בית דין של
מטה את החדש.